GAZETA LWOWSKA.

We Srodę Nro. 28. 9. Marca 1825.

WIADOMOŚCI KRAIOWE.

— *Z Wiédnia.* —

W skutek naywyższego patentu z dnia 21. Marca 1818 przedsięwziętém zostało w dniu 1. Marca b. r. o godzinie 9téy rano trzydzieste osme ciągnienie dawnego w papierowych pieniądzach procentowego długu Stanu, a to w przeznaczoném do tego mieyscu przy ulicy Singerstrasse w gmachu klasztoru Franciszkańskiego.

WIADOMOŚCI ZAGRANICZNE.

Zjednoczone Stany Ameryki północnéy.

Wiadomość, o wyborze Jenerała Jacksona na Prezydenta Ziednoczonych Stanów, doniesiona iak umieściliśmy z Frankfortu, ieszcze się dotąd nie potwierdziła.

Portugaliia i Brazyliia.

Z Pernambuku piszą pod d. 23. Grudnia: Mamy tu wiadomości ze Stolicy dochodzące do d. 14. t. m. Cesarz mianował w dniu 30. z. m. Komissyią woyskową, aby sądziła osoby zawikłane do spisku Bahiyskiego. Nowy Prezydent przybył w d. 4. t. m. do ostatniego mieysca, a Periquitosowie poddali się mu. Mieli oni naypierwéy wsiąść w d. 6. na okręty, i za przybyciem tutay, być rozbroieni. Wielu Naczelników powstania pochwytano w głębi kraiu. — U nas iest 700 buntowników w więzieniu Goyana, i uzbraiaią okręty, by ich przewieść do Rio. Dowódcy stawieni są przed Komissyią woyskową. — Równie w Prowincyi Crara, gdzie powstańcy pobici i rozproszeni, poginęli przytém Felgueiras, Alencar i inni.

Wielka Brytaniia i Irlandyia.

Na posiedzeniu pierwszem Parlamentu (3. Lutego) przy okoliczności Adresu dziękczynnego na Mowę z Tronu, po krótkich uwagach P. William Lamb, który szczególniey powstawał przeciwko Związkowi katolickiemu, podniół się P. Kanning i miał Mowę następuiącą:

»Widzę, że Mowę zacnego prawnika (P. Broughama) który przed ostatnim Mowcą (P. W. Lamb) mówił, uważać trzeba raczey za tyradę nad Mową krolew. zagaiaiącą, i za szereg zapowiedzeń przyszłych wniosków, iak za Mowę, która mię wzywa, nadużywać długo cierpliwości Izby. Zacny prawnik, mnie i moiemu przyiacielowi, przeglądaiac różne punkta Mowy królewskiey, uczynił zaszczyt, chociaż nie bardzo łaskawie, chwaląc teyże pewne texty, podczas gdy na inne wydał bez ochrony potępiaiący wyrok. (Słuchaycie, słuchaycie!) Oświadczam ninieyszém, iż względem Emancypacyi Katolików, zawsze takiego iak pierwey iestem zdania, i zawszę będę gotów, wspierać ią, gdy w sposobie przyzwoitym przed Parlament będzie wniesiona. Atoli bez wątpienia musi mi być wolno, takie pytanie osądzić samodzielnie to iest: nie przywiązuiąc się do sądu drugich. (Słuchaycie, słuchaycie!) Do wydania sądu, Związek katolicki niemoże mną powodować; albowiem wierzę mocno i stale, że szatan niezgody i kłótni ieźli do tego istotnie dążył, nie mógł łatwiey zebrać towarzystwa osób, któreby rzeczy katolickiey były szkodliwszemi, iak ten tak zwany Związek katolicki, (Słuchaycie, słuchaycie!) Zacny prawnik dotknął argumenta — i spodziewałem się, że go obszerniey wy... y — w czém byłbym chętnie się z nim zgodz...; twierdził ón mianowicie, że Związek katolicki, gdyby o nim nie zasięgano wiadomości, byłby sam przez się ustał. Takie było moie zdanie, i w tey mierze odwołuię się do tych, którzy byli świadkami moiego postępowania na ostatniem posiedzeniu. Niebyliżeśmy, pytam się, wezwani, niebyliżeśmy zmuszeni gwałtem chwycić się środka utłumiaiącego? Jednakowoż opierałem się wszystkim podobnym doświadczeniom, z uwagą, iż może czas zrządzi zmianę, i że w żadnym przypadku niechcę wzywać Izby do czegoś, pókiby wszystkie inne nasze doświadczenia nie zostały zawiedzione. Tak postępowaliśmy i dopiero teraz osądziliśmy za potrzebę środków ograniczaiących. Zacny prawnik musi atoli posunąć się daley, za nim będzie mogł wystąpić przeciwko temu, co teraz chcę przywieść. W istocie iuż nam opowiadał, że pokóy i spokoyność Irlandyi winni iesteśmy Związkowi katolickiemu. Zacny prawnik przywodzi nam proroctwa swoie z roku przeszłego, atoli zapomina przed dwoma lub trzema laty przez siebie poczynionych uwag; zapomina, istnienia Rządu Mar-

grabiego Wellesleya; zapomina usiłowań tego wielkiego i dzielnego Polityka, zapomina bezstronności, z iaką postępowała sprawiedliwość pod teraźnieyszym Lordem Porucznikiem w Irlandyi; zapomina, że blask słońca nie schlebia tam opiece Rządowéy; i przypomina sobie tylko, iż w brew temu wszystkiemu, dla tego tylko ludzie w Irlandyi są zadowoleni i szczęśliwi, ponieważ nimi kieruie i zarządza Związek katolicki. Dałby Bóg, aby strumień tego zarządu płynał bez pomieszania się z wodami goryczy, któremi przez Związek katolicki został zmęcony!

»*Doris amara suam non intermisceat undam.*«

Gdyby środki owego Rządu bezprzerwy mogły były mieć swóy bieg, tedy w wysokim stopniu byłyby przywróciły pokóy i zgodę w kraiu; atoły, podług twierdzenia zacnego prawnika, wmieszał się Związek katolicki i uczynił to, czego niby Rząd niebył w stanie uskutecznić. Jakże w téy mierze postępowano? Członki tego Związku rzekły do wielkiéy massy katolików. — »Przy nienawiści, iaką macie przeciwko waszym braciom Oranżystom, rozkazuiemy wam zachować się spokoynie.» Taż to miłość chrześciańska, lub chrześciański sposób myślenia? Sprawiedliwy Boże! Nie iestże to dostatecznem na wieki napiętnować charakter Związku, który takie słowa zdolny napisać i gotów ie przy pierwszéy sposobności powtórzyć? »Żyycie w pokoiu z waszemi protestanckiemi bracmi, dla nienawiści, którą ku nim macie!« Jestże to zasada religiyna, podług ktoréy czynią Katolicy? spodziewam się, że nie; ona nieiest chrześciańską zasadą; i spodziewam się z pewnością, że nie ta iest wiara Katolików; inaczéy byłbym był w nieszczęsnym obłędzie, gdym ich sprawy bronił. (Oklaski) Imieniem wszystkich Katolików muszę protestować się przeciwko przełożeniu zacnego prawnika; równie protestować muszę przeciwko iego twierdzeniom, iż byłoby rzeczą niesłuszną, dopuścić prawnych ograniczeń przeciwko czynnościom Związku katolickiego, lub że takowe ograniczenia mogłyby zrządzić coś gorszego. Ten zacny prawnik znaż tak mało kray, gdy sądzi, że iakąkolwiek pogróżką da się przerazić? Zawsze broniłem sprawy tego ludu; atoli oświadczaiąc się przeciwko katolickiemu Związkowi, sądzę dalekim być od szkodzenia Katolikom, raczéy chcę im istotną uczynić przysługę, gdy ich od tey mory (*incubus*) oswobadzam, która ich tak długo cisnęła, która ich szkaradzi i odwraca od nich wzrok każdego człowieka, nie maiącego chęci dać się iakiemu stronnictwu zagłuszyć lub ustraszyć.«

(*Ciąg dalszy nastąpi.*)

P. E. M'Donnel pisał do Hrabiego Liverpoola, z zapytaniem, czyliby zezwolił Rząd, aby Delegowany Związku katolickiego stanął przed kratkami Izby Wyższéy i bronił sprawy Związku katolickiego przeciwko billowi, w téy mierze przełożnemu? Hrabia Liverpool dał następuiącą odpowiedź:

Five-Havse, d. 5. Lutego 1825.

»Mości Panie! Odebrałem list WPana z d. 4. t. m. i widzę się być zniewolonym, w odpowiedzi na takowy uwiadomić Go, iż z Ajentem Rzymsko-katolickiego Związku Irlandzkiego w żadne związki wchodzić nie mogę.«

(podpis.) Hrabia Liverpool.

Hrabia Montholon pozwał bankiera Lafitta przed sąd Szeryfów w Londynie, żądaiąc od niego wypłaty złożonéy u niego Summy 3,248,500 fr. którą Hrabia w skutek testamentu Napoleona ma zarządzić. P. Lafitt został zaocznie na zapłacenie wskazany.

Francyia.

Krol kazał Hrabinie de la Ferronaye małżonce Posła Francuzkiego w Petersburgu przesłać 3000 fran. aby ie rozdała Fpomiędzy rancuzów, którzy przez powódź ucierpieli.

Z obrad Izby przeszłoroczněy znane są te wielkie wątpliwości i wyrzuty, iakie przeciwko Zarządowi woyska podczas pochodu Hiszpańskiego, a szczególniey przeciwko głównemu Dostawcy Ouvrardowi wszczęte, iako mocne powody oskarżenia przeciwko samemu Ministeryium były wystawione. Aby rozpoznać zasadę tych zażaleń ustanowił Król Komissyią, do ktoréy przeznaczeni są Parowie i Deputowani, Radcy Stanu i Urzędnicy rachunkowi; ta rozpoznała iuż ściągaiące się do tego akta i dała swoie zdanie. W tey mierze zawiera Monitor w swéy urzędowéy rubryce namienione w Numerze przeszłym zdanie sprawy Ministra Woyny do Krola.

W skutek rozporządzenia król. aresztowano w d. 12. Lutego P.P. Ouvrarda, Rollac i t. d. W d. 13. przystawiono Ouvrarda z St. Pelagie i wszystkie iego papiery opieczętowano.

Na posiedzeniu Izby Deputowanych w d. 16. Lutego wstąpił Minister Skarbu na trybunę i i wyłożył Izbie powody budżetu, poczém odczytał sam proiekt do ustawy względnie samego budżetu. Pierwszy tytuł brzmi w sposobie następuiącym:

»Kredyt na rok rządowy 1826 §. 1. Budżet długów ustalonych. Artykuł 1. Wydatki długu ustalonego i umorzenia oznaczone są na rok 1826 na 241 mil. 585,785 fr. §. 2 Ustanowienie ogólnych służby wydatków. Art. 2. Przeznaczone są kredyta aż do 673 mil. 918,714 fr. na rzecz ogólnéy służby na rok 1826.

Wartość dochodu wynosi za rok 1826 (Tit. III. §. 5,) na 924 mil 95704 fran.

Podług §. 6. Minister Skarbu umocowany iest dla służby Skarbowéy i dla negocyiacyi z francuzkiemi bankami, utworzyć król. bony, które opłacać maią prowizyie i za pieniądze będą mogły być wymienione. Bony król. będące w obiegu nie mogą przenosić 125 milionów. Gdyby zaś Summa ta dla kraiu nie wystarczała, wtedy będzie puszczona w obieg ilość dodatkowa.

Obadwa inne proiekta przez Ministra odczytane dotyczą się ostatecznego urządzenia budżetu z roku 1823 i proiektu względem otworzenia dodatkowego kredytu na nadzwyczayne wydatki służby z roku 1824.

Zjednoczone Niderlandy.

Na granicy Francuzko-Niderlandzkiéy potróyna linia celna od nieiakiego czasu szczególnieyszą zwraca baczność na czworonożnych kontrabandistów; są to psy, które z zakazanemi towarami z Belgium przychodzą. Roztropne te zwierzęta tak są ułożone, iż manowcami przez zboża zakazane towary do Francyi wnoszą. Kilka iuż tak przemycaiących psów zastrzelono.

Niemcy.

Oto iest Patent, na mocy którego zaięcie Xięstwa Sasko - Gothayskiego i Altenburgskiego rozporządzone i uskutecznione zostało:

»Z Łaski Bożéy, My FRYDERYK, My ERNEST i My BERNARD ERICH FREUND, wszyscy Xiążęta Sascy, Julii, Kliwii i Berg, także Engern i Westfalii, Landgrafowie Turingscy, Margrabiowie Meissenscy, uxiążęceni Hrabiowie Hennebergscy, Hrabiowie na Marchii i Ravensbergu, Panowie na Ravenszteinie i t. d.«

»Oznaymiamy Kollegium Rady tayney Rządowemu, Konsystorza, Kamery, Woyny i innym, Uniwersytetowi Jeny i Sądowi Appellacyynemu, iakoteż Urzędnikom wyższym i niższym Sprawiedliwości, Skarbu, Oficerom, Duchownym, Burmistrzom, Woytom po wsiach, i wszystkim innym duchownym, świeckim, cywilnym i woyskowym sługom, poddanym i osiadłym w kraiu Xiążęcio-Sasko-Gothayskim i Altenburgskim, iakoteż wszystkim do tychże obwodów należącym Xiążęcym Wazalom i Lennikom, Naszą łaskę i wszystko dobro, i ninieyszém zawiadomiamy ich o tém, co następuie:

»Ponieważ Dóm Xiążęcy Sasko-Gothayski i Altenburgski z świętych wyroków Boskich wygasł bez Xiążecego Potomstwa po śmierci Xięcia, Naszego ukochanego Stryia, Fryderyka IV., Xięcia Saskiego, Julii, Kliwii, Bergu, także Engern, Westfalii, Landgrafa Thuryngii, Margrabiego Meissen, uxiążęconego Hrabiego Hennebergskiego, Hrabiego Marchii i Ravensbergskiego, Pana na Ravensnteinie i Tonna i t. d., i My, iako Głowy innych Xiążęco-Saskich Domów linii Gothayskiéy, na ten teraz zaszły wypadek, na naradach domowych w Hildburgshausen, zgodziliśmy się: Xięstwa Gotha, Altenburg, z przyległościami, iak ie teraz wygasła Xiążęco-Sasko-Gothayska liniia posiadała, nie szkodząc istnieiącym i między sobą maiącym być wykonanym szczególnym prawom sukcessyynym, wspólnie zaiąć w posiadanie i zaiąć rozkazać. Takowe, gdy czyniemy na mocy ninieyszego w iednakowéy formie i sposobie, iak sie powinno stać stósownie do prawa i zwyczaiu, i ponieważ postanowiliśmy aż do ostatecznego między Nami układu, zarząd kraiu dla spraw Naszych i wszystkich duchownych, świeckich, cywilnych, woyskowych, Sprawiedliwości, Skarbu, Policyi i innych, poruczyć taynemu Ministeryium niegdy Xięcia Fryderyka IV., iak takowe istnieie i przez Nas potwierdzone zostało, lub w przyszłości otrzyma potwierdzenie, upominamy ninieyszém wszystkie i każde wyżéy namienione Xiążęco-Sasko-Gothayskie-Altenburgskie Kollegiia, Władze, wyższych i niższych Urzędników, Wazalów, Oficerów, Duchownych, Osoby Magistratów, Woytów, poddanych i mieszkańców wszelkiego stanu, aby Nas wszystkich wspólnie i Naszych Xiążęcych dziedziców i dziedziczących za swych prawnych Panów i Zwierzchników uznali; zatém nikomu innemu na przyszłość, iak tylko Nam i Naszym nie oddawali hołdu, posłuszeństwa i uległości; szczególniéy zaś na teraz i tak długo dopóki czego innego nie postanowiemy, wyżéy namienione Xiążęco-Sasko-Gothayskie i Altenburgskie tayne Ministeryium, iako Nam naybliżéy podległe i od Nas umocowane za ogólną wyższą Władzą wszystkich spadkowych kraiów uważać maią.«

»Z naszéy zaś strony zapewniamy was, że się wami wszystkiemi szczególnie opiekować, wiernie z wami postępować, was przy waszych dobrach, swobodach, dobrze nabytych prawach, i podług stosunku, iak każdy zasługuie, przy honorach, posadach i stopniach zostawić, i wszystkie wasze dobro wszelkiemi sposobami wspierać chcemy; spodziewaiąc się po waszym wiernym i należytym sposobie myślenia, iż nie będziemy mieli potrzeby, iąć się surowych środków przeciwko sprzeczności i niedopełnieniu obowiązków.«

»W dowód czego to rozporządzenie wszyscy własnoręcznie podpisaliśmy i Naszemi Xiążęcemi pieczęciami stwierdzić rozkazaliśmy. Działo się w Hildburghausen, Koburg i Meiningen dnia 12. Lutego 1825.«

(L.S.) FRYDERYK X. S.
(L.S.) ERNEST X. S.
(L.S.) BERNARD ERICH FREUND X.S.

— Z Hamburga d. 4. Lutego. —

Sądzą tu powszechnie, iż wielkie iest podobieństwo, że zboże znacznie się w cenie podniesie; szczególniey z powodu ulewnych deszczów przez kilka miesięcy ciągle trwaiących, które dla żyiących pokoleń są prawie bezprzykładne. Oprócz wielkich spustoszeń w okolicach wystawionych na wylewy, potrzeba, podług dawnego doświadczenia, obawiać się, aby przez tak łagodną zimę, uprawa roli pod zasiewy letnie, nie była dla zbytniéy wilgoci na wiosnę utrudzoną. W ogólności role, szczególniey w górzystém położeniu, utraciły część swoiey gnoyney uprawy, którą woda wyciągnęła i z sobą zabrała. Przydać ieszcze należy, że wiele zapasów zbożowych zostało zniszczonych częścią przez powódź, częścią przez pożary. Lubo każdemu gospodarzowi musi być miła wiadomość o wyższéy cenie zboża aż do zbytku zniżonego, potrzeba iednak żałować, że do tego iest powodem nie polepszenie stosunków handlowych, lecz niszcząca moc żywiołów. Zysk w podobnych okolicznościach zawsze więcey pada na stronę spekulanta niż rolnika.

Ostatnie wezbranie morza przerwawszy w kilku mieyscach tamy, niezmierne poczyniło spustoszenia, tak; iż ie równaią z nieszczęściami, iakich doznały okolice wyższego Renu. Wiele ludzi utraciło życie, a więcey daleko, zupełnego doznało zniszczenia. W niektórych mieyscach nie maią teraz wody do picia, gdyż woda morska zalawszy zdroie i studnie uczyniła ie do użycia niezdołnemi, Senat Hamburgski utworzył Komitet dla zbierania składek na wsparcie nieszczęśliwych.

Szwecyia i Norwegiia.

W d. 28. Stycznia, w dzień imienin Monarchy, odprawił Król uroczyście kapitułę orderu, na którey C. Rossyyski Minister Spraw Zewnętrznych, Hrabia Nesselrode, mianowany Kawalerem orderu Serafina. Wieczorem był Monarcha na uroczystém posiedzeniu Akademii, poczynaiącey rok dwunasty od swego założenia, przyczém Monarcha miał Mowę.

Królestwo Polskie.

N. Pan Cesarz i Król raczył postanowieniem z d. 17. (29.) Stycznia b. r. Assessorów Kollegiialnych: Hrabiego Kossakowskiego, Sekretarza Poselstwa w Rzymie, i Hrabiego Brzostowskiego; drugiego Sekretarza Poselstwa w Turynie, wynieść na stopień Radców nadwornych.

Rossyia.

JJ. CC. MM. Nayiaśnieyszy Cesarz i Cesarzowa Jmć Matka dali w Niedzielę dnia 25go Stycznia (d. 6. Lutego) prywatne posłuchanie P. Stratford-Kanningowi, nadzwyczaynemu Posłowi i pełnomocnemu Ministrowi Króla Jmci Angielskiego, i Xięciu Hohenlohe-Kichberg, pełnomocnemu Ministrowi Króla Jmci Wurtembergskiego.

Podług pewnych doniesień z Peterburga z dnia 26go Stycznia wyższa Dyrekcyia Szkół w Ministeryium publicznego Oświecenia, zaięta iest reformą wszystkich szkół. — Kilkoletnie zaległości nieweszłych dochodów podaią na ośm milionów rubli. Minister Skarbu, Kankryn, wydał kilka rozporządzeń, które z początkiem r. b. zaprowadziły surowszy porządek i rozmaitym oszukaństwom dochodów obwodowych zapobiegaią, — W tych dniach spodziewaią się tu z Gubernii Orelskiey transportu śrebrnych pieniędzy za 2 miliony.

Hrabia Laval, Radca tayny, został mianowany Ukazem z d. 24. Styzznia Mistrzem Dworu Cesarskiego, pozostaiąc przy wszystkich innych urzędach, które dotąd piastował.

Gazeta handlowa wystawia ogólny obraz wszystkich zamian zaszłych na celnych Azyatyckich komorach (wyiąwszy komorę Kiachta) od d. 1go Stycznia do 1. List. r. z. Wprowadzenie wynosi 6,050,402 ru:, wywóz zaś 5,874,021 r. — W Nrze. 17 Inwalida Ruskiego dany iest ogólny obraz udzielonych zasiłków do d. 28. Grud. r. z. przez Jeneralnych Gubernatorów tymczasowych, i przez oddzielne Komitety przedmieść, ustanowione od centralnego Komitetu zasiłkowego. Z liczby osób chorych, która wynosiła 1,987, tylko 37 zmarło, 1,456 wyleczono, reszta pozostała ieszcze w kuracyi; 1,143 osób umieszczono w domach prywatnych; 15,498 osobom dawano żywność, a 9,836 odzienie. Nakoniec 24,026 osób otrzymało wsparcie w pieniądzach na utrzymanie życia i naprawę domów; ilość tych zasiłków wynosi 702,059 ru: 73 kop. Ogół zasiłków udzielonych do tego czasu wynosi 898,659 rubli 84 kop., liczba domów zupełnie zniszczonych powodzią iest 462; — 3,681 domów zostało mniey więcey uszkodzonych wewnątrz lub zewnątrz, z tey liczby naprawiono iuż 2,824.

Nr. 19 pomienionego Dziennika wystawia nader zaymuiący obraz darów uczynionych dla ofiar tey powodzi i użytych na ich wsparcie. Ilość pierwszych, licząc w to dar przeznaczony przez Nayiaśnieyszego Cesarza Imci i rodziny Cesarskiey, wynosił d. 28. Grudnia przeszło 3 miliony rubli; rozdano z nich na zasiłki wszelkiego rodzaiu aż do dnia obecnego 1 milion 105,238 rubli 25 kopiek.

Do tego Numeru Gazety dołączony iest Numer 10. Rozmaitości.

Redakcyia Jozefa Bensy; Druk Pillerów.